
Bartówka, st. 8, gm. Dynów, woj. podkarpackie, AZP 108-79/8

Informator Archeologiczny : badania 33, 56-57

1999

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Prace prowadzono tylko w pasie planowanej A1, o szerokości 60 m i długości 100 m, przestrzenie rejestrując południowo-wschodnią partię osady tej kultury. Prawdopodobnie obiekty występowały przede wszystkim na zachód od pasa A1, jednak obszar ten nie został objęty wykopaliskami, stąd nie określono dokładnie zasięgu stanowiska. Można założyć, że była to niewielka osada o powierzchni około 1 ha, zajmująca jedno z bardziej wyeksponowanych wyniesień (w momencie zasiedlenia), obecnie ledwie widocznego w terenie.

Na podstawie kształtu, wielkości oraz wypełniska wśród odsłoniętych obiektów wydzielono jamy *odpadowe* rzadziej *zasobowe*, a wyróżniające się od pozostałych wielkością, nieckowatym przekrojem i regularnością zaklasyfikowano jako pozostałości *półziemianek* zagłębionych w różnym stopniu w podłożu. Na tle prezentowanych jam szczególnie wyodrębnia się obiekt 7, w przybliżeniu prostokątny, o zaokrąglonych narożnikach, nieckowatym przekroju i powierzchni około 16 m². Zanotowano w nim ponad przeciętną liczbę fragmentów naczyń glinianych (aż 614), a wokół odsłonięto 6 dołków posłupowych oraz pozostałości paleniska i pieca.

Szczególne charakter miał obiekt 7A. Analiza jego wypełniska skłania do przypuszczeń, że jest on rumowiskiem pieca o konstrukcji kopułowej, niestety stan zachowania nie pozwala na określenie jego bliższych cech konstrukcyjnych.

W odkrytych jamach poza ceramiką wystąpiły jedynie pojedyncze odłupki krzemienne, półwytwory, surowiec krzemienisty oraz liczne fragmenty węgla drzewnych i grudek polepy.

Natomiast ceramika naczyniowa kultury łużyckiej na stanowisku 119 reprezentuje dość duży zbiór liczący 999 jednostek taksonomicznych, z czego 897 pochodzi z wypełnisk obiektów kulturowych. Jest silnie rozdrobniona. Jedynie w 3 przypadkach udało się całkowicie zrekonstruować naczynia i w 27 dokonać częściowej ich rekonstrukcji. Analizie technologiczno-stylistycznej poddano cały zbiór, wydzielając pewne typy naczyń w obrębie obiektów z ramowym ich datowaniem, co było możliwe przy uwzględnieniu materiału porównawczego z obszaru innych stanowisk tej kultury, zwłaszcza z terenu Pomorza, Kujaw i Ziemi Chełmińskiej.

Prezentowane fragmenty naczyń prawie zupełnie pozbawione były ornamentyki, zaledwie 4 drobne fragmenty na 999 posiadały zdobienie w postaci linii pionowych, poziomych i ukośnych wzbogaconych obramowaniem dodatkowych ukośnych kreseczek, co sprawiało wrażenie delikatnego koronkowego zdobienia. Jest to najczęściej spotykana kompozycja zdobnicza na większości stanowisk lokalnej grupy chełmińskiej kultury łużyckiej (także wschodniopomorskiej ze względu na ścisłe pokrewieństwo obu tych kultur) datowana na okres Ha C i D, a zwłaszcza jej największego rozkwitu w Ha D.

Materiały przechowywane są w zbiorach Muzeum Archeologicznego w Gdańsku.

Badania zakończono.

BARTÓWKA, st. 8, gm. Dynów, woj. podkarpackie, AZP 108-79/8

- osada grupy tarnobrzskiej kultury łużyckiej z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza
- osada kultury przeworskiej z okresu wpływów rzymskich

Ratownicze badania archeologiczne, przeprowadzone w sierpniu i wrześniu przez mgr Izabelę Mianowską (autorka sprawozdania, Usługi Archeologiczne Izabela Mianowska). Finansowane przez Telekomunikację Polską S.A. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 166 m².

Stanowisko leży na cyplu krawędzi terasy nadzalewowej Sanu. Badania prowadzono w związku z układaniem kabla światłowodowego. Odkryto łącznie 44 obiekty, w tym 13 jam osadowych i dwa dołki posłupowe. Pozostałe obiekty mają zapewne genezę naturalną. Trzy obiekty należy łączyć z grupą tarnobrzską, dwa z okresem wpływów rzymskich, pozostałe zawierały niecharakterystyczne materiały lub też nie zawierały żadnych zabytków archeologicznych.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w urzędzie WKZ woj. podkarpackiego z/s w Przemyśle.

Badania nie będą kontynuowane.

Bocheń, st. 16, gm. Zduny, woj. łódzkie, AZP 59-55/ 25 – patrz: wczesne średniowiecze

Cieśle, st. 11, pow. Poznań, woj. wielkopolskie, AZP 53-25/72 – patrz: młodszy okres przedrzymski – okres wpływów rzymskich

CHOCICZA WIELKA, st. 1, gm. Września, woj. wielkopolskie, AZP 54-33/27

- osada (obozowisko) z epoki kamienia
- ślad osadniczy kultury pucharów lejkowatych (neolit)
- osada kultury łużyckiej (III-IV okres EB)
- ślad osadniczy kultury pomorskiej
- osada kultury przeworskiej (późny okres rzymski?)
- osada wczesnośredniowieczna (faza C-D)

Badania ratownicze w ramach Programu AUTOSTRADA prowadził na jesieni dr Józef Marcinkiewicz (autor sprawozdania) przy współpracy Piotra Pachulskiego oraz dokumentalistów: Jolanty Dereń-Pachulskiej i Janusza Owczarka. Finansowała Agencja Budowy i Eksploatacji Autostrad. Pierwszy sezon badań.

Stanowisko odkryte podczas badań AZP usytuowane jest na rozległym wyniesieniu – płaskowyżu. Północna część stanowiska została zagrożona planowaną budową autostrady. Przebadano 55 arów jego powierzchni w obrębie 80-metrowego pasa przyszłej autostrady. Odkryto 160 stałych obiektów archeologicznych. Na podstawie występujących fragmentów naczyń wydzielono 5 jednostek chronologiczno-kulturowych:

1. Osada (obozowisko) z epoki kamienia.

W południowej części wykopu, w środkowej jego partii zanotowano 3 konstrukcje szalasowe, w których obrębie jednoznacznie nie zlokalizowano zabytków archeologicznych. Tymczasem występujące w otoczeniu przedmioty krzemienne pozwoliły domniemywać ich prawdopodobną chronologię, jednak bez bliższego sprecyzowania. W niedalekiej odległości kilku metrów na północ znaleziono np. fragmenty ceramiki neolitycznej (kultury pucharów lejkowatych?). Również w oddaleniu od nich o 30 m na północ wystąpiła duża jama z fragmentem naczynia kultury pucharów lejkowatych. W pewnym rozproszeniu na obszarze kilkunastu arów wystąpiły przedmioty krzemienne o nieco prymitywnej technice wykonania, wśród nich dość często napotkano narzędzia wykonane na dużych rdzeniach.

2. Osada kultury łużyckiej (III-IV okres EB).

Co najmniej 19 obiektów zawierało fragmenty ceramiki należącej do ludności tej kultury. Były to półziemianki, konstrukcje mieszkalne, jamy zasobowe. Umieszczone między płatami gliny zwalowej silnie przepłukane warstwy przepuszczalne, w których często tkwiły obiekty archeologiczne, stwarzały bardzo trudne warunki obserwacji z powodu słabej rozdzielczości obiektów na tle otoczenia.

3. Ślad osadniczy kultury pomorskiej.

Na południowym skraju wykopu, w niewielkim oddaleniu od kulminacji wyniesienia odkryto obiekt – głęboką półziemiankę z ceramiką łużycką (?), a w jej obrębie wystąpiła jama ze zniszczonym naczyniem kultury pomorskiej. Wyróżniała się znacznie intensywniejszą, ciemną próchnicą, ale śladów przepalonych kości ani stosu nie stwierdzono.

4. Osada kultury przeworskiej.